

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST SE VYPLATÍ: VÝHODNÝ TELEFON

AKTIVITA: VÝHODNÝ TELEFON

Anotace:	Aktivita je zaměřena na rozvoj mediální a finanční gramotnosti. Žáci ve skupinách porovnávají výhodnost půjček, které lze sjednat přes internet, a analyzují strategie, které firmy v online prostředí využívají k přesvědčení uživatelů k nákupu jejich produktu nebo služby.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a společnost, matematika a její aplikace, (informatika a) informační a komunikační technologie OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, matematické vzdělávání, vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích, ekonomické vzdělávání
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, MV OV: OVDS, IKT
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí, kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi
Doporučený věk:	13+
Cíle:	Žáci: ▪ umějí porovnat výhodnost půjček nabízených na internetu ▪ rozpoznají praktiky, kterými poskytovatelé půjček lákají klienty na zdánlivě výhodné nabídky ▪ si uvědomují, že půjčování si peněz s sebou přináší rizika
Délka:	45 min. (včetně projekce spotu)
Pomůcky:	▪ PRACOVNÍ LIST pro každou skupinu žáků ▪ INFORMAČNÍ TEXT pro každou skupinu žáků ▪ MATERIÁL pro každou skupinu žáků ▪ LIST PRO VYUČUJÍCÍ

Postup:

1. Na úvod hodiny se zeptáme žáků: *Co se může stát, když na internetu uvěříme nepravdivé informaci? Jaké to pro nás může mít následky?* Pokud se žákům nic nevybaví, ptáme se: *Naletěli jste vy nebo někdo blízký nějaké nepravdě na internetu? Co následovalo?* Pokud to v úvodní diskusi nezazní, poukážeme na to, že v těchto případech někdy můžeme přijít i o peníze.
2. Následuje **projekce spotu**.
3. Po projekci provedeme stručnou reflexi emocí žáků pomocí metody jednoho slova.
Poznámka: Další metody reflexe emocí najdete v informačním textu *Jak na reflexi emocí po filmové projekci*.
4. Zmíníme, že spot byl zaměřen na problematiku půjček a informací, které o nich lze získat na internetu. Dále žákům sdělíme, že půjčky mohou v Česku legálně poskytovat banky nebo nebankovní společnosti, které k tomu mají licenci od České národní banky, a že se společně podíváme na nabídky půjček od vybraných nebankovních společností.
5. Rozdělíme žáky do skupin po třech až pěti. Každé skupině rozdáme **INFORMAČNÍ TEXT** a **PRACOVNÍ LIST**, který si vyplní.
6. Následně jednotlivé skupiny sdílejí své výsledky s ostatními, vzájemně se doplňují. U otázky č. 3 může například třída o pořadí diskutovat, hlasovat. U otázky č. 4 by měly zaznít techniky jako malé písmo, příliš mnoho čísel, složitost výpočtu splátky nebo práce s barvami, která zvýrazňuje možnost půjčit si, ale ne už celkovou výši splátky. Zároveň by měli žáci ukázat, které z nabídek identifikované techniky využívají. Žáků se doptáváme, proč tyto techniky poskytovatelé půjček používají. U otázky č. 5 mohou zaznít techniky jako „ceny od xxx Kč“, počítání výše slevy z fiktivně navýšené ceny, uvádění ceny s DPH malým písmem pod cenou bez DPH apod.

Reflexe:

Reflexe probíhá formou diskuse. Ptáme se žáků: *Co nám hrozí, když si chceme vzít půjčku přes internet? Je snadné se v nabídce půjček vyznat? Jak vnímáte využívání různých reklamních technik, které jste v nabídkách viděli, v etické rovině? Jsou tyto techniky klamavé? Co udělat pro to, abychom na internetu nenaletěli nevýhodné půjčce?*

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST SE VYPLATÍ: VÝHODNÝ TELEFON

PRACOVNÍ LIST

Pobavte se nejdříve ve skupině o tom, jak vnímáte půjčky – je to nutné zlo, nebo byste si nikdy nepůjčili? Svůj názor v pár větách запиšte.

Pozorně si prohlédněte obrázky uvedené v materiálu s nabídkami půjček od nebankovních společností. Poté odpovězte na otázky níže, které se jich týkají. Pokud nebudete rozumět některým pojmům z nabídek, nahlédněte do informačního textu.

1. Ke každé nabídce napište, kolik v souhrnu zaplatíte, když si půjčíte 10 000 Kč na 30 dní.

Nabídka 1:

Nabídka 2:

Nabídka 3:

Nabídka 4:

2. Která nabídka je nejvýhodnější? Která naopak nejméně výhodná? Jaký je mezi těmito dvěma, tj. nejméně výhodnou a nejvýhodnější, rozdíl v částce, kterou je potřeba splatit?

Nejvýhodnější nabídka:

Nejméně výhodná nabídka:

Rozdíl ve splacené částce:

3. Seřadte nabídky půjček podle toho, jak dobře se vám v nich hledala odpověď na otázku, kolik ve výsledku zaplatíte.

4. Bylo vždy snadné zjistit celkovou výši splátky? Jaké techniky poskytovatelé půjček používají, aby se informace o nákladnosti půjčky na webu „utopila“?

5. Vzpomenete si na nějaké jiné techniky, které používají firmy nebo obchody v prostředí internetu k tomu, aby nás přesvědčily k nákupu nějakého produktu či služby?

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST SE VYPLATÍ: VÝHODNÝ TELEFON

MATERIÁL

Nabídka č.: 1:

KOLIK SI CHCETE PŮJČIT? 10000,-Kč

NA JAKOU DOBU SI CHCETE PŮJČIT? 30 dní

[Předsmíluvní formulář Smlouvy o spotřebitelský úvěr](#)

Reprezentativní příklad první půjčky při řádném splacení:
 Celková výše spotřebitelského úvěru - 10000.00,-Kč; Doba trvání - 30 dní; Roční úroková sazba - 36%; Úroky - 295.89,-Kč; Poplatek za poskytnutí úvěru - 3994.11,-Kč; RPSN - 7595.30%; Celková částka splatná spotřebitelem - 14290.00,-Kč

Reprezentativní příklad opakované půjčky při řádném splacení:
 Celková výše spotřebitelského úvěru - 12000,-Kč; Doba trvání - 30 dní; Roční úroková sazba - 36%; Úroky - 355.07,-Kč; Poplatek za poskytnutí úvěru - 5034.93,-Kč; RPSN - 9025.84%; Celková částka splatná spotřebitelem - 17390.00,-Kč

Aktuálně čerpáte půjčku: 1
 Bližší informace naleznete v kategorii [SLEVY](#)

Půjčka	10000.00,-Kč
Uhrazených půjček:	0
Aktivovaná sleva:	0%
Původní poplatek	3994.11,-Kč
Poplatek	3994.11,-Kč
Úroky	295.89,-Kč
RPSN	7595.30%
Roční úroková sazba	36%
Splatnost	06.03.2020
Celkem splatíte	14290.00,-Kč

Prodloužení na 5 dní	660,-Kč
Prodloužení na 10 dní	1320,-Kč
Prodloužení na 15 dní	1980,-Kč
Prodloužení na 20 dní	2640,-Kč
Prodloužení na 30 dní	3960,-Kč

ZÍSKAT 10000 Kč

Nabídka č.:2:

PŮJČKA PŘED VÝPLATOU

AŽ 20 000 Kč DO 15 MINUT

Kolik si chcete půjčit?

10000 Kč

Půjčka	Denní úrok	Datum splatnosti
10000.00 Kč	84.70 Kč	05.03.2020

ODESLAT ŽÁDOST

Vaše první půjčka je zdarma!

10 000 Kč

CHCI SI PŮJČIT

	1. půjčka při splacení do 14 dnů	Při splacení do 30 dnů
Půjčka	10 000 Kč	10 000 Kč
Datum poskytnutí	DNES	DNES
Datum splatnosti	06. 03. 2020, 23:59	23. 03. 2020, 23:59
Základní poplatek	0 Kč	330 Kč
Roční úroková sazba	0 %	0 %
RPSN	0 %	49,2 %
Celkem zaplatíte	10 000 Kč	10 330 Kč

RYCHLÁ PŮJČKA AŽ 20 000 Kč NA VAŠE PŘÁNÍ

a bez navýšení

PRVNÍ PŮJČKA ☐ OPAKOVANÁ PŮJČKA ☒

JAKOU ČÁSTKU SI PŘEJETE? Až do 20 000 Kč

500 Kč — **10 000 Kč** — 20 000 Kč

NA JAK DLOUHO? Až do 30 dnů

7 dní — **30 dní** — 30 dní

PŮJČIT IHNEDE 10 000 Kč

Vaše půjčka:	10 000 Kč
Poplatek:	2 400 Kč
Součet:	12 400 Kč
Splatnost do:	06.03.2020
RPSN:	1269.72%

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST SE VYPLATÍ: VÝHODNÝ TELEFON

INFORMAČNÍ LIST

Co je to úrok a jak se počítá?

Úrok je odměna za používání peněz někoho jiného. Platí ji ten, kdo si peníze půjčuje (tedy dlužník), a dostává ji ten, kdo peníze dává k dispozici (věřitel). Abychom dokázali spočítat výši úroku, musíme znát:

- výši půjčky (kolik jsme si půjčili; této částce se také říká jistina),
- úrokovou sazbu, tedy „cenu peněz“,
- dobu, na kterou je půjčka sjednána,
- splátkový plán, tedy rozvrh plateb, jimiž budu půjčku vracet.

Úroková sazba se obvykle stanovuje v procentech za rok. Jestliže si půjčíme 10 000 Kč na jeden rok a úroková sazba je 12 %, znamená to, že úrok bude 1200 Kč (12 % z deseti tisíc). Celkem tedy budu muset vrátit 11 200 Kč.

Úrok ve výši 1200 Kč by ale platil, jen pokud bych měl vypůjčených deset tisíc po celý rok. Většina půjček se ale splácí postupně, takže vypůjčená částka postupně klesá, a nižší je tak i úrok. Budu-li tedy mou desetitisícovou půjčku splácet měsíčně, úrok za celý rok bude asi poloviční, přesně 662 Kč.

To, že je úroková sazba udávána v ročním vyjádření, poznáme podle zkratky „p. a.“. V latině to znamená „per annum“, tedy „za rok“. Je důležité si toho všimnout, protože někteří věřitelé uvádějí úrokovou sazbu v procentech za měsíc (se zkratkou „p. m.“). To je velký rozdíl. Pokud bychom si totiž půjčili 10 000 Kč při měsíční úrokové sazbě 12 %, budeme muset za rok zaplatit na úrocích dalších skoro deset tisíc, tedy ještě jednou tolik, než jsme si půjčili.

Co je to RPSN?

RPSN je zkratka pro roční procentní sazbu nákladů. Jde o údaj, který vyčísluje celkové náklady na půjčku. V RPSN je obsažena nejen úroková sazba, ale i veškeré poplatky a další náklady související s půjčkou. Při porovnávání výhodnosti půjček od více společností je proto RPSN lepším ukazatelem než samotná úroková sazba.

MEDIÁLNÍ GRAMOTNOST SE VYPLATÍ: VÝHODNÝ TELEFON

LIST PRO VYUČUJÍCÍ

Správné odpovědi k pracovnímu listu pro žáky.

1. Ke každé nabídce napište, kolik v daném případě musíte vrátit, když si půjčíte 10 000 Kč na 30 dní.

Nabídka 1: 14 290 Kč

Nabídka 2: 13 772 Kč

Nabídka 3: 10 300 Kč

Nabídka 4: 12 400 Kč

2. Která nabídka je nejvýhodnější? Která naopak nejméně výhodná? Jaký je mezi těmito dvěma, tj. nejméně výhodnou a nejvýhodnější, rozdíl v částce, kterou je potřeba splatit?

Nejvýhodnější nabídka: 3

Nejméně výhodná nabídka: 1

Rozdíl ve splacené částce: 3990 Kč

3. Seřadte nabídky půjček podle toho, jak dobře se vám v nich hledala odpověď na otázku, kolik ve výsledku zaplatíte.

Na tuto otázku není správná odpověď, jde o subjektivní vnímání každého z nás.

4. Bylo vždy snadné zjistit celkovou výši splátky? Jaké techniky poskytovatelé půjček používají, aby se informace o nákladnosti půjčky na webu „utopila“?

Zde uvádíme techniky z použitých příkladů, na které mohou žáci poukázat:

Půjčka číslo 2 uvádí denní úrok – necelých 85 Kč se může zdát jako malá částka, při půjčce na 30 dní je ale potřeba ji vynásobit 30x. Na rozdíl od zbylých příkladů zde nevidíme, jakou částku budeme muset nakonec splatit. Částky, které budeme muset splatit, jsou psané malým písmem, zato tlačítka „chci půjčit“, „půjčit ihned“ nebo „získat 10 000 Kč“ jsou velká a podbarvená, aby byla snadno vidět.

U půjčky 1 je velmi mnoho číselných informací a ty důležité jsou mezi nimi utopeny.

Někdy jsou první půjčky nabízeny zdarma nebo za nižší poplatek než opakované půjčky. Z našich příkladů s motivem první půjčky pracují nabídky 3 a 4.

5. Vzpomenete si na nějaké jiné techniky, které používají firmy nebo obchody v prostředí internetu k tomu, aby nás přesvědčily k nákupu nějakého produktu či služby?

Níže uvádíme několik příkladů, nejedná se o vyčerpávající přehled:

1. působením na emoce a vyvoláním dojmu, že díky jejich produktu budeme šťastnější nebo úspěšnější skrze vhodně volené slogany i vizuály,
2. vyvoláváním dojmu, že daná nabídka je mimořádně výhodná, typicky různé slevové akce (někdy přitom dochází k tomu, že jako zlevněná cena je prezentována ta standardní) včetně množstevních slev 2+1 zdarma, pouze dnes dopravné zdarma apod. – to se často pojí se záměrem, aby to zákazník koupil ihned, aby se rozhodl impulzivně a moc svůj nákup nepromýšlel,
3. poukázáním na to, že dané produkty používají úspěšné osoby – youtubeři, celebrity a další influenceři, k nimž mnoho lidí vzhlíží,
4. nabízením možnosti produkt zdarma vrátit do 14 či 30 dní v případě nespokojenosti, což působí psychologicky – zákazník si řekne, že když to nebude ono, tak to vrátí, ale často to pak neudělá.

Poznámka:

Další prostředky, které využívá reklama, najdete zde:

<https://www.jsns.cz/projekty/medialni-vzdelavani/materialy/opravdu/opravdu8>